

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

Προσφυγή αρ. 19922/08

Ι.Θ. και λοιποί

Κατά

Ελλάδας

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), συνεδρίασε στις 28 Ιανουαρίου 2014 σε επιτροπή με την ακόλουθη σύνθεση:

Elisabeth Steiner, Πρόεδρο

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο, δικαστές,

Και με τη σύμπραξη του André Wampach, ως αναπληρωτή γραμματέα τμήματος,

Έχοντας υπόψη την ως άνω προσφυγή που κατατέθηκε στις 13 Απριλίου 2008,

Έχοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσε η καθής η προσφυγή Κυβέρνηση και τις παρατηρήσεις των προσφευγόντων προς αντίκρουση αυτών,

Αφού διασκέφτηκε, εξέδωσε την κατωτέρω απόφαση:

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

1. Οι προσφεύγοντες, κκ. Ι. και Φ. Θ. και η κ. Α. Θ., που έχουν γεννηθεί αντίστοιχα το 1988, 1991 και 1989, είναι Έλληνες υπήκοοι και κατοικούν στη Ζυρίχη (Ελβετία). Στο Δικαστήριο εκπροσωπούνται από τον δικηγόρο Αθηνών κ. Σ.Λάλα.

2. Η ελληνική Κυβέρνηση (« η Κυβέρνηση ») εκπροσωπήθηκε από τους πληρεξουσίους της, την κ. Κ. Παρασκευοπούλου, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, την κ. Γ.Κοττά, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και τον κ. Ι.Μπακόπουλο, Δικαστικό Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης

3. Τα πραγματικά περιστατικά της παρούσας υπόθεσης, όπως τα εκθέτουν τα μέρη, έχουν ως εξής:

4. Στις 22 Δεκεμβρίου 1997, ο κ. Ιωάννης Δ.Θεοδωράκης, παππούς των προσφευγόντων, προσέφυγε στο Συμβούλιο της Επικρατείας, με αίτηση ακυρώσεως κατά της πράξης υπ' αριθ. 101650/7007/B0010/6.10.1997 με την οποία η Διοίκηση είχε καθορίσει την οριογραμμή του αιγιαλού στην περιοχή Αμμούδα, της περιφέρειας του πρώην Δήμου Καβροχωρίου Μαλεβιζίου Κρήτης. Ο αιτών αμφισβητούσε τη νομιμότητα της πράξης αυτής η οποία, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του, επέφερε μείωση της επιφάνειας οικοπέδου του οποίου ήταν κύριος και που βρισκόταν δίπλα στην παλαιά οριογραμμή.

5. Στις 30 Οκτωβρίου 1998, απεβίωσε ο παππούς των προσφευγόντων. Στις 2 Μαρτίου 2006, οι προσφεύγοντες δήλωσαν στο Συμβούλιο της Επικρατείας ότι επιθυμούσαν να συνεχίσουν τη δίκη ως κληρονόμοι αυτού. Κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 1999 και 2006, η εκδίκαση της υπόθεσης αναβλήθηκε επανειλημμένως.

6. Στις 8 Νοεμβρίου 2006, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτησή τους ως απαράδεκτη. Το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο έκρινε ότι οι προσφεύγοντες δεν απέδειξαν το έννομο συμφέρον τους επειδή δεν είχαν προσκομίσει τοπογραφικό διάγραμμα που να αποδεικνύει το όριο του αιγιαλού την εποχή της απόκτησης του επίδικου οικοπέδου. Το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι οι προσφεύγοντες δεν απέδειξαν ότι η εν λόγω διοικητική πράξη είχε επανακαθορίσει την οριογραμμή του αιγιαλού και ότι έτσι μείωσε την επιφάνεια της ιδιοκτησίας τους (ΣτΕ 3220/2006). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και επικυρωμένο αντίγραφο αυτής εκδόθηκε στις Νοεμβρίου 2007.

ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ

7. Οι προσφεύγοντες επικαλούνται το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης και παραπονούνται ότι η διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας ήταν υπερβολική.
8. Επικαλούμενοι την ίδια διάταξη, οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι η απόρριψη της αίτησης αναίρεσης ως απαράδεκτης παραβίασε το δικαίωμά του για πρόσβαση σε δικαστήριο.
9. Οι προσφεύγοντες επικαλούνται επίσης το άρθρο 1 του πρωτοκόλλου υπ' αρ.1 και παραπονούνται ότι η απόφαση αρ. 3220/2006 του Συμβουλίου της Επικρατείας παραβίασε το δικαίωμά τους στο σεβασμό της περιουσίας τους .

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

A. Ως προς τις αιτιάσεις τις σχετικές με το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης

10. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραβίασε την αρχή της « λογική προθεσμίας » όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης. Με βάση την ίδια διάταξη, παραπονούνται ότι η απόρριψη της αίτησης ακύρωσης τους ως απαράδεκτης παραβίασε το δικαίωμά τους για πρόσβαση σε δικαστήριο. Η διάταξη αυτή είναι διατυπωμένη ως εξής :

« 1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικαίως, δημοσία και εντός λογικής προθεσμίας υπό ανεξαρτήτου και αμερολήπτου δικαστηρίου, (...), το οποίοι θα αποφασίση, (...) επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως, (...)»

11. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει, πρώτον, ότι οι προσφεύγοντες δεν εξάντλησαν τα εθνικά ένδικα μέσα, επειδή μπορούσαν να ασκήσουν ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου αγωγή αποζημίωσης κατά του Δημοσίου με βάση το άρθρο 105 του ΕισΝΑΚ επικαλούμενοι την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης. Δεύτερον, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι ίδιοι οι προσφεύγοντες ευθύνονται για την διάρκεια της διαδικασίας μετά το θάνατο του παππού τους, δεδομένου ότι δεν υπέβαλαν αίτημα

συνέχισης της δίκης παρά μόνον στις 2 Μαρτίου 2006. Σύμφωνα με το άρθρο 31 §§ 1 και 2 του Προεδρικού Διατάγματος αρ. 18/1989, ο θάνατος του ιδιώτη που άσκησε το ένδικο μέσο έχει ως συνέπεια την κατάργηση της δίκης, εκτός εάν οι διάδοχοί του ζητήσουν τη συνέχισή της. Εάν οι τελευταίοι δεν εκδηλωθούν, το Συμβούλιο της Επικρατείας, αφού εκτιμήσει τη φύση της υπόθεσης, αναβάλλει αυτεπαγγέλτως τη συζήτηση της υπόθεσης. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι στην υπό κρίση υπόθεση οι αναβολές ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας απέβησαν υπέρ των προσφευγόντων, αφού το χρονικό διάστημα που διέρρευσε τους έδωσε τη δυνατότητα να ενημερωθούν για τη δίκη και να ενεργήσουν για τη συνέχισή της.

12. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι δεν συνέβαλαν στη διάρκεια της διαδικασίας.

13. Το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν χρειάζεται να αποφανθεί ως προς τις ενστάσεις της Κυβέρνησης, στον βαθμό που οι αιτιάσεις που αντλούνται από το άρθρο 6 § 1 είναι εν πάση περιπτώσει απαράδεκτες για τους ακόλουθους λόγους.

14. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 6 § 1 εφαρμόζεται μόνο για την εξέταση των « αμφισβητήσεων επί δικαιωμάτων και υποχρεώσεων αστικής φύσεως» και «επί επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως». Στον όρο «αμφισβήτηση» θα πρέπει να δοθεί ένας ορισμός περισσότερο ουσιαστικός παρά τυπικός (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Le Compte, Van Leuven et De Meyere κατά Βελγίου*, 23 Ιουνίου 1981, § 45, σειρά Α αρ.43). Επιπλέον, για να κριθεί εάν υπάρχει αμφισβήτηση επί δικαιώματος αστικής φύσεως, θα πρέπει, πέρα από τα φαινόμενα και το λεξιλόγιο που χρησιμοποιείται, να οριοθετηθεί η πραγματικότητα (βλ., *mutatis mutandis, Van Droogenbroeck κατά Βελγίου*, 24 Ιουνίου 1982, § 38, σειρά Α αρ. 50) όπως αυτή προκύπτει από τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης (βλ., *mutatis mutandis, Roche κατά Ηνωμένου Βασιλείου* [GC], αρ. 32555/96, § 121, CEDH 2005-X).

15. Πράγματι, το «αστικό» σκέλος της εν λόγω διάταξης, τυγχάνει εφαρμογής εφόσον υπάρχει «αμφισβήτηση» επί «δικαιώματος» για το οποίο μπορεί να υποστηριχθεί, τουλάχιστον βάσιμα, ότι είναι αναγνωρισμένο στο εθνικό δίκαιο (*Vilho*

Eskelinen et autres c. Finlande [GC], n° 63235/00, § 40, CEDH 2007-II). Η αμφισβήτηση προϋποθέτει την ύπαρξη διαφοράς (*Le Compte, Van Leuven et De Meyere κατά Βελγίου*, 23 Ιουνίου 1981, § 45, σειρά Α αρ. 43), που πρέπει να είναι πραγματική και σοβαρή. Η αμφισβήτηση αυτή μπορεί να αφορά τόσο την ίδια την ύπαρξη του δικαιώματος όσο και το εύρος ή τον τρόπο άσκησης αυτού. Επιπλέον, η έκβαση της διαδικασίας θα πρέπει να είναι άμεσα καθοριστική για το « εν λόγω αστικό δικαίωμα» (βλ., μεταξύ άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], n° 30979/96, § 27, CEDH 2000-VII, και *Sporrong et Lönnroth κατά Σουηδίας*, 23 Σεπτεμβρίου 1982, § 81, σειρά Α αρ. 52). Το Δικαστήριο έχει κρίνει παγίως ότι μια ασθενής σχέση μακρινών επιπτώσεων δεν αρκεί για να τύχει εφαρμογής το άρθρο 6 § 1 (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Athanassoglou et autres κατά Ελβετίας* [GC], αρ. 27644/95, § 43, CEDH 2000-IV, *Gorraiz Lizarraga et autres κατά Ισπανίας*, αρ.° 62543/00, § 43, CEDH 2004-III ; *Taşkın et autres κατά Τουρκίας*, αρ. 46117/99, 10 Νοεμβρίου 2004, § 130). Για να τύχει εφαρμογής το αστικό σκέλος του άρθρου 6 σε μία εθνική διαδικασία, οι προσφεύγοντες θα πρέπει να αποδείξουν ότι υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ των επίδικων πράξεων και των δικαιωμάτων τους και ότι έχουν θιγεί προσωπικά. Εάν οι συνέπειες των πράξεων αυτών είναι υποθετικές, το άρθρο 6 δεν μπορεί να εφαρμοστεί. (βλ., *Balmer-Schafroth et autres κατά Ελβετίας*, 26 Αυγούστου 1997, § 40, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-IV).

16. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη ότι οι προσφεύγοντες δεν προσκόμισαν στοιχεία ενώπιον του Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου που να επιτρέπουν να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ο επανακαθορισμός της οριογραμμής του αιγιαλού με την πράξη αρ. ° 1101650/7007/B0010/6.10.1997 επέφερε τη μείωση της επιφάνειας του οικοπέδου του οποίου είναι κύριοι. Έτσι, όπως έκρινε το Συμβούλιο της Επικρατείας, οι προσφεύγοντες δεν απέδειξαν το έννομο συμφέρον τους και, συνεπώς, δεν απέδειξαν ότι υπήρχε άμεση σχέση ανάμεσα στην επίδικη διοικητική πράξη και την επικαλούμενη παραβίαση των δικαιωμάτων τους. Ελλείπει τέτοιας σχέσης, οι συνέπειες της επίμαχης πράξης στα δικαιώματα των προσφευγόντων, και κατά συνέπεια, η ύπαρξη «αμφισβήτησης» υπό την έννοια του άρθρου 6 § 1 αποδεικνύεται ότι είναι

υποθετικά (βλ., *Λορεντζάτου κατά Ελλάδας c. Grèce* (déc.), αρ.º 2947/08, 25 Φεβρουαρίου 2010).

17. Επομένως, το άρθρο 6 § 1 δεν εφαρμόζεται στην υπό κρίση υπόθεση. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η αιτίαση αυτή είναι ασυμβίβαστη *ratione materiae* προς τις διατάξεις της Σύμβασης, και θα πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

B. Ως προς την αιτίαση που αντλείται από το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αρ. 1 της Σύμβασης

18. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται τέλος ότι η απόφαση υπ'αρ. 3220/2006 του Συμβουλίου Επικρατείας παραβίασε το δικαίωμά τους στο σεβασμό της περιουσίας τους, όπως αυτό προστατεύεται από το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αρ. 1. Η διάταξη αυτή είναι διατυπωμένη ως εξής :

«Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους, υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέση εν ισχύ νόμους ούς ήθελε κρίνει αναγκαίον προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.»

19. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο προσφεύγων δεν μπορεί να επικαλεσθεί παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ'αρ. 1 παρά μόνον στον βαθμό που οι επίδικες αποφάσεις αναφέρονται σε « περιουσία » υπό την έννοια της διάταξης αυτής. Η έννοια της « περιουσίας » μπορεί να περιλαμβάνει τόσο « υφιστάμενη περιουσία » όσο και περιουσιακές αξίες, συμπεριλαμβανομένων απαιτήσεων, βάσει των οποίων ο προσφεύγων μπορεί να ισχυριστεί ότι έχει τουλάχιστον « θεμιτή προσδοκία » να αποκτήσει ουσιαστική απόλαυση κάποιου περιουσιακού δικαιώματος. Αντίθετα, η ελπίδα του ενδιαφερομένου να αναγνωρισθεί ένα περιουσιακό του δικαίωμα για το

οποίο δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι μπορεί να το ασκήσει πραγματικά δεν μπορεί να θεωρηθεί ως «περιουσία» υπό την έννοια του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αρ. 1, και το ίδιο ισχύει για μια απαίτηση υπό αίρεση η οποία αποσβήνεται λόγω μη πραγματοποίησης της αιρέσεως (*Korecký κατά Σλοβακίας* [GC], αρ.º 44912/98, § 35 (c), CEDH 2004-IX).

20. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη ότι, όπως έκρινε το Συμβούλιο της Επικρατείας, οι προσφεύγοντες παρέλειψαν να υποβάλουν τοπογραφικό διάγραμμα και έτσι δεν απέδειξαν ότι ήσαν κύριοι του εν λόγω οικοπέδου. Συνεπεία αυτού, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο απέρριψε την αίτησή τους ως απαράδεκτη. Υπό τις συνθήκες αυτές, οι προσφεύγοντες δεν μπορούν να ισχυριστούν ότι ήσαν κύριοι «περιουσίας» υπό την έννοια του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αρ. 1.

21. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η αιτίαση αυτή είναι προδήλως αβάσιμη και θα πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, ομόφωνα,

Κηρύσσει απαράδεκτη την προσφυγή.

André Wampach

Αν. Γραμματέας

Elisabeth Steiner

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο

Η μεταφράστρια:

Μαρία Καραμπάτσα